

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра теорії спорту та фізичної культури

Задорожна О.Р.

Система олімпійської підготовки в Україні

Лекція

з дисципліни „Підготовка національних команд до ОІ” (магістри)

ЛЬВІВ - 2018

Тема 5. Система олімпійської підготовки в Україні

1. Проблеми вітчизняної системи олімпійської підготовки
2. Перспективи розвитку системи олімпійської підготовки в Україні
3. Фінансування олімпійського руху в Україні
4. Центри олімпійської підготовки в Україні
5. Науково-методичне забезпечення олімпійської підготовки України

На сьогодні у світі спостерігаються такі тенденції розвитку олімпійського спорту:

- збільшується частка золотих нагород, здобутих спортсменами провідних держав світу (Китай, США, Росія, Великобританія, Німеччина, Австралія), та загострюється конкуренція між ними. При цьому кількість держав, спортсмени яких здобувають медалі, збільшилася до 87;

- відзначається значний успіх на Олімпійських іграх спортсменів держав, що характеризуються наявністю централізованої системи олімпійської підготовки (Китай, Росія, Німеччина);

- розширюється перелік видів спорту, переможці в яких прогнозовані та досягають стабільних результатів;

- підвищується рівень комерціалізації олімпійського спорту, взаємодії професійного та аматорського спорту;

- посилюється вплив на спортивні результати інноваційних технологій та медико-біологічного забезпечення олімпійської підготовки;

- загострюються проблеми, пов'язані із застосуванням спортсменами заборонених допінгових препаратів під час спортивних заходів, та, відповідно, посилюється вплив Всесвітньої антидопінгової агенції.

1. Проблеми вітчизняної системи олімпійської підготовки

Розвиткові вітчизняної системи олімпійської підготовки, на думку Шинкарук О. А., перешкоджає ряд чинників, зокрема істотне зменшення внаслідок демографічної кризи частки населення дитячого віку, що ускладнює процес відбору та підготовки перспективних спортсменів. Відсутня система масового навчання дітей основним елементам олімпійських видів спорту. Поступово зменшується кількість осіб, які займаються пріоритетними олімпійськими видами спорту – плаванням, легкою атлетикою, спортивною гімнастикою, боксом тощо. Стан здоров'я дітей та молоді стрімко погіршується, як наслідок, зменшується кількість осіб, які можуть бути

залучені до спорту вищих досягнень, зокрема спроможних тренуватися, витримуючи значні фізичні навантаження, та досягати високих спортивних результатів. Зазначені чинники зумовлюють недостатній рівень конкуренції між спортсменами та тренерами за право участі в офіційних міжнародних змаганнях.

Ресурсне забезпечення, що здійснюється без урахування пріоритетності розвитку олімпійських видів спорту, та заробітна плата тренерів залишаються на низькому рівні. В Україні практично відсутнє сучасне спортивне обладнання та інвентар, не будуються сучасні спортивні споруди, не вистачає кваліфікованих кадрів. Під час підготовки спортсменів високого класу використовується незначна кількість сучасних спортивних технологій, тому в більшості випадків тренери діють виходячи з власного досвіду.

У системі олімпійської підготовки не налагоджено скоординованої роботи між суб'єктами фізичної культури і спорту на етапах спортивного удосконалення.

Система олімпійської підготовки не відповідає сучасним тенденціям розвитку олімпійського спорту, що в подальшому не дасть змоги українським спортсменам конкурувати за 8 - 12 місце за неофіційним заліком на майбутніх Олімпійських іграх. Про це також свідчать результати виступів українських спортсменів на Іграх XXX Олімпіади 2012 р. в Лондоні.

Так, Україна за підсумками участі у зазначених Іграх в неофіційному командному заліку посіла 14 місце серед 204 країн (20 медалей: 6 золотих, 5 срібних і 9 бронзових). 24 спортсмени України завоювали олімпійські медалі. Такий результат відповідає більшості висновків існуючих міжнародних прогностичних систем ранжирування країн, які за результатами попередніх чемпіонатів світу, експертних оцінок, низки економічних та соціальних чинників, напередодні Ігор XXX Олімпіади визначали можливе місце держав на цих змаганнях. Зокрема, Україні відводилось 11–16 місце в неофіційному командному заліку з 14–28 медалями, серед яких 4–6 золотих. Проте, вказаний результат є найгіршим досягненням України за кількістю нагород на Іграх Олімпіад: 1996 р. – 23 медалі, з яких 9 золотих (9 місце), 2000 р. – 23 медалі, 3 золотих (21 місце), 2004 р. – 23 медалі, 9 золотих (12 місце), 2008 р. – 27 медалей, 7 золотих (11 місце). За національну команду виступало 230 спортсменів: 120 чоловіків (52%) і 110 жінок (48%). За кількістю учасників Україна була 14-а серед країн-учасниць Ігор XXX Олімпіади. Українські спортсмени виступали у 174 видах змагань з 28 видів спорту (57,6% олімпійської програми). Такий рівень представництва на Іграх Олімпіад є традиційним для України.

Разом з цим, відзначається зменшення кількості видів спорту, в яких українські спортсмени завойовували олімпійські нагороди. У Лондоні спортсмени країни вибороли медалі лише у дев'яти видах спорту: боксі – 5

медалей (золоті – 2, срібні – 1, бронзові – 2), веслуванні на байдарках і каное – 3 (1, 2, 0), легкій атлетиці – 3 (0, 1, 2), фехтуванні 2 (1, 0, 1), важкій атлетиці – 2 (1, 0, 1), стрільбі кульовій – 2 (0, 0, 2), веслуванні академічному – 1 (1, 0, 0), боротьбі вільній – 1 (0, 1, 0) і гімнастиці спортивній – 1 (0, 0, 1). Для довідки: у 1996 р. українські спортсмени були олімпійськими призерами з 10 видів спорту, 2000 р. – 13, 2004 р. – 15, 2008 р. – 15. У Лондоні без медалей у порівнянні з Іграми попередньої Олімпіади залишились такі види спорту як боротьба греко-римська, велосипедний спорт-трек, дзюдо, сучасне п'ятиборство, стрільба з лука, стрибки у воду.

Звертає на себе увагу недостатньо високий якісний склад збірної команди України на Іграх XXX Олімпіади: 10 % українських спортсменів, які брали участь у цих змаганнях, посіли призові місця, а 4–8 місце – 29 %. Україна увійшла до числа «лідерів» за кількістю останніх та передостанніх місць (23 випадки) на цих Іграх. Загалом вітчизняні спортсмени були аутсайдерами у кожному восьмому номері олімпійської програми, в якому вони брали участь. Значна частина українських спортсменів не продемонструвала на Іграх XXX Олімпіади свої кращі особисті досягнення та найвищі результати спортивного сезону. Зокрема, у легкій атлетиці з 77 членів олімпійської збірної команди України тільки 13 % мали такі результати (для довідки: у провідних командах світу цей показник становить 60-75 %). Якщо б вітчизняні легкоатлети, які взяли участь у вказаних Іграх, показали свої кращі результати, то Україна могла б завоювати додатково ще 7 олімпійських медалей. Аналогічні тенденції відзначаються й у вітчизняному плаванні.

Основними проблемами олімпійської підготовки в Україні, на думку О. Шинкарук, М. Дутчака, Ю. Павленко, є наступні:

1. Малоефективна система управління олімпійською підготовкою, залучення до її організації значної кількості суб'єктів спортивного руху. В Україні прийнято достатню кількість нормативно-правових документів з вказаного питання, проте відсутній належний контроль та відповідальність за їх виконання. Зокрема, схвалена Кабінетом Міністрів України (розпорядження від 3 червня 2009 р. № 592-р) Стратегія формування сучасної системи олімпійської підготовки на період до 2020 року залишилась лише на папері; за 3 роки практично не реалізується жодний з її напрямів. До олімпійської підготовки долучаються центральний орган виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту, Національний олімпійський комітет України, добровільні спортивні товариства, регіональні органи влади, спортивні федерації, клуби. Нерідко одним спортсменом одночасно «опікується» декілька територіальних та відомчих організацій. У випадку його успішного виступу на спортивних змаганнях всі вони претендують на відповідні нагороди, а провалу – перекладають відповідальність один на одного.

З 2007 р. функціонує Експертна рада з питань підготовки та участі спортсменів України в Олімпійських іграх, однак вона не має вагомих важелів впливу на суб'єкти олімпійської підготовки, а відповідно не може забезпечити належну високоефективну роботу.

2. Нераціональне використання наявних ресурсів для олімпійської підготовки. Олімпійська підготовка здійснюється зі спортсменами значної кількості видів спорту, в т.ч.тих, що мають для України низьку ймовірність завоювання олімпійських медалей на найближчі 8 років: командні ігрові види спорту, бадмінтон, настільний теніс, кінний спорт, велоспорт-шосе, велоспорт-майntenбайк, стрільба стендова, тхеквандо, стрибки на батуті, триатлон, плавання синхронне та інші. До Ігор XXX Олімпіади готувалось понад 600 спортсменів, а відповідно відбувалось «розмивання» фінансів, що виділялись на олімпійську підготовку. Зокрема, на кінний спорт у 2012 р. було виділено з державного бюджету понад 8 млн. грн.

3. Низька ефективність заключного етапу підготовки до Ігор XXX Олімпіади. З 107 спортсменів елітної групи, що здійснювали підготовку до Ігор XXX Олімпіади, лише 19 завоювали олімпійські медалі. У ряді видів спорту (боротьба вільна, боротьба греко-римська, дзюдо, легка атлетика, плавання) основна увага в процесі олімпійської підготовки акцентується переважно на завоювання олімпійських ліцензій та виконання відповідних нормативів, а не на успішному виступі на Іграх Олімпіади. За експертними оцінками лише 15-20 % українських спортсменів вийшли на пік спортивної форми під час Ігор XXX Олімпіади. Низький відсоток демонстрації українськими спортсменами найкращих своїх результатів на Іграх Олімпіади свідчить про певну хаотичність у плануванні та реалізації заключного етапу олімпійської підготовки та недоліки фахової підготовленості окремих тренерів збірних команд України.

4. Незадовільне матеріально-технічне забезпечення олімпійської підготовки. Практично жоден з пріоритетних видів спорту в Україні немає належної навчально-тренувальної бази, що відповідає світовим стандартам. Хоча у державі нараховується 78 баз олімпійської підготовки, що вимагають проведення системної модернізації та упорядкування. Нерідко провідні спортсмени вимушені за власні кошти забезпечувати себе індивідуальним спортивним обладнанням та інвентарем.

5. Недостатній рівень конкуренції при формуванні збірних команд України. Стан здоров'я дітей та молоді в Україні стрімко погіршується, як наслідок, зменшується кількість осіб, які можуть бути залучені до спорту вищих досягнень, зокрема здатних тренуватися та витримувати значні фізичні навантаження, та добиватися високих спортивних результатів. Кількісні та якісні показники діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл, училищ фізичної культури, шкіл вищої спортивної майстерності не відповідають

сучасним запитам спорту вищих досягнень. Має місце нераціональна побудова багаторічної підготовки спортсменів та її «форсування» на початкових етапах.

6. Низьке наукове та медичне забезпечення олімпійської підготовки. Штатний склад наукових працівників, які можуть бути залучені до наукового супроводу олімпійської підготовки, становить лише 70 осіб, або 30 % від потреби на найближчі 3–4 роки. Фінансування наукового супроводу олімпійської підготовки здійснюється останнім часом лише Національним олімпійським комітетом України в обсязі 500-800 тис. грн., що становить лише 8-10 % від обсягів на зазначені цілі у найближчих конкурентів України на Іграх Олімпіади. В Україні практично відсутня галузева служба спортивної медицини, що здатна забезпечити профілактику травматизму спортсменів, первинну допомогу та реабілітацію, спеціальне харчування і відновлення, функціональну діагностику і корекцію процесу підготовки, використання фармакологічних засобів, профілактику використання допінгу.

2. Перспективи розвитку системи олімпійської підготовки в Україні

Пріоритетними шляхами вирішення сучасних проблем олімпійської підготовки в Україні, на думку О. Шинкарук, М. Дутчака, Ю. Павленко, є наступні:

1. Реформування системи управління розвитком спорту та олімпійської підготовки. Необхідно чітко розмежувати повноваження суб'єктів сфери фізичної культури і спорту для уникнення дублювання функцій щодо розвитку спорту та олімпійської підготовки. Зокрема, доцільно відповідальність за проведення олімпійської підготовки покласти на Національний олімпійський комітет України (далі – НОК) з виділенням для цього відповідних асигнувань з державного бюджету. НОК укладає угоди з кожним спортсменом та його особистим тренером, які залучені до олімпійської підготовки, де закріплюються конкретні зобов'язання сторін щодо підготовки до Ігор чергової Олімпіади, в т.ч. участь у міжнародних змаганнях протягом 4-річного циклу підготовки. Відповідальність за розвиток дитячого, дитячо-юнацького, резервного спорту всередині країни (матеріальна база, кадрове забезпечення, організація тренувальної та змагальної діяльності) покласти на центральний орган виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту (в т.ч. – державних тренерів), добровільні спортивні товариства, спортивні федерації, регіональні та місцеві органи управління. При цьому необхідно розставити пріоритети, заохочуючи розвиток тих чи інших видів спорту в конкретних територіях чи організаціях, де є або може бути розвинена відповідна матеріальна база та кадровий потенціал тощо. Налагодити ефективний державний та громадський контроль за виконанням раніше прийнятих рішень щодо розвитку спорту та олімпійської підготовки.

2. Здійснення олімпійської підготовки з видів спорту, в яких Україна здатна мати олімпійські медалі в найближчі 8 років. Необхідно орієнтуватись на розвиток пріоритетних видів спорту і дисциплін, що мають з одного боку багаті традиції підготовки, відповідний потенціал спортсменів, які мають високу ймовірність отримання олімпійської нагороди, кваліфіковані тренерські кадри, а з іншого – не-достатньо високу конкуренцію на міжнародній арені та висока «медалеємність». На сучасному етапі для України це такі види спорту: легка атлетика (переважно стрибки і метання), спортивна гімнастика, важка атлетика, бокс, фехтування, стрільба кульова, боротьба вільна, дзюдо, веслування на байдарках і каное, веслування академічне, плавання.

3. Залучення до олімпійської підготовки у пріоритетних видах спорту спортсменів світового рівня. НОК України має укладати угоди про олімпійську підготовку лише зі спортсменами, які за результатами участі в офіційних міжнародних змаганнях, рейтингом міжнародних спортивних федерацій, висновків експертів входять до найсильніших атлетів у своєму виді спорту, дисципліні, ваговій категорії тощо, які разом із тренером несуть персональну відповідальність за виконання взятих на себе зобов'язань щодо результатів участі в Іграх наступної Олімпіади. Загальна кількість таких спортсменів не повинна перевищувати 100 осіб, в т.ч. до цього складу можуть входити видатні спортсмени з непріоритетних видів спорту. Необхідно здійснювати щорічне оновлення цього контингенту (в межах 10-15 %) за рахунок вилучення осіб, які погіршили спортивні результати, та включення нових перспективних спортсменів. Для вказаної категорії спортсменів забезпечують належні умови, які відповідають міжнародним стандартам, створення та реалізацію системи індивідуального забезпечення за всіма складовими олімпійської підготовки.

4. Забезпечення виходу на пік готовності в 4-річному циклі на Іграх чергової Олімпіади 50-70 % спортсменів, які були залучені до олімпійської підготовки. Основним елементом підвищення кваліфікації тренерів, які здійснюють олімпійську підготовку, має стати обов'язкове щорічне підвищення кваліфікації шляхом участі у відповідних курсах, конференціях, семінарах, стажування у зарубіжних центрах та складання спеціального екзамену. Залучення до здійснення олімпійської підготовки окремих вітчизняних спортсменів провідних зарубіжних фахівців за напрямками підготовки. НОК налагодити дієвий механізм моніторингу за складанням та реалізацією індивідуальних цільових програм олімпійської підготовки спортсменів. Необхідно здійснювати комплексне та системне вирішення різноманітних питань щодо створення належного фінансового та матеріально-технічного забезпечення, медичного й наукового су-проводу олімпійської підготовки.

5. Створення сучасних центрів олімпійської підготовки. Формування 5-7 національних центрів олімпійської підготовки з об'єднанням відповідних установ, організацій, підприємств, здатних забезпечити повний спектр якісних

послуг національним командам: тренувальні, навчальні, наукові, медичні, інформаційні, матеріально-технічні, сервісні та адміністративні. Доцільним видається в рамках реалізації ініціативи керівництва держави про зміцнення матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту (програма «3x27») у регіонах держави в першу чергу спрямувати відповідне фінансування та зусилля на будівництво сучасних баз олімпійської підготовки на місцях з урахуванням пріоритетності видів спорту, наявних спортивних традицій та кваліфікованих тренерських кадрів. Забезпечення кожної національної федерації 1-3 сучасними тренувальними спортивними базами, які відповідають вимогам міжнародних федерацій по проведенню змагань високого рівня. Будівництво спортивних споруд і баз олімпійської підготовки повинне враховувати особливості регіону: наявні кліматичні умови, кадровий потенціал, контингент спортсменів тощо.

6. Удосконалення медичного та фармакологічного забезпечення олімпійської підготовки. Необхідно здійснювати щорічне підвищення кваліфікації лікарів, які задіяні до медичного обслуговування спортсменів, що здійснюють олімпійську підготовку. Національному антидопінговому центру забезпечити розробку та реалізацію програми з профілактики використання спортсменами заборонених засобів та методів.

7. Впровадження в олімпійську підготовку сучасних наукових технологій:

- створення у структурі центрів олімпійської підготовки комплексів з науково-методичного забезпечення національних команд за принципом впроваджувальних дослідних центрів;

- налагодження роботи стаціонарних та мобільних наукових лабораторій на основних базах олімпійської підготовки;

- реалізація державної програми з впровадження інноваційних технологій (інформаційних, генних, нанотехнологій тощо) у спорт найвищих досягнень із залученням провідних навчальних, наукових закладів, організацій та підприємств країни;

- створення національної інформаційно-комп'ютерної мережі з наданням довідково-консультативних, науково-технічних, контрольних-управлінських послуг фахівцям, які задіяні в олімпійську підготовку;

- налагодження системного покращення інструментального оснащення наукової діяльності зі створенням стаціонарних науково-діагностичних стендів для споріднених видів спорту, мобільних діагностичних лабораторій комплексної та вибіркової спрямованості (біомеханічної, функціональної діагностики, біохімічної тощо) для проведення обстежень спортсменів у природних умовах тренувальної та змагальної діяльності;

- виділення на потреби спортивної науки не менше 2 % загального фінансування підготовки національних команд.

3. Фінансування олімпійського руху в Україні

Розвиток Олімпійського руху в Україні тісно пов'язаний з питанням фінансування. Підготовка спортсменів до міжнародних змагань, поліпшення матеріально-технічної бази, розвиток інфраструктури, науково-методичне забезпечення, розвиток спортивних послуг у країні на основі посилення різноманітності сервісної діяльності безпосередньо залежать від багатоканальності фінансових джерел.

Формування фінансових ресурсів Олімпійського руху в Україні здійснюється з різних джерел, які поділяються на дві основні групи – **бюджетні** та **позабюджетні**. До джерел першої групи належать витрати державного бюджету України, а також кошти регіональних і місцевих бюджетів. Помилково вважати, що перехід до ринку автоматично призводить до самоокупності або самофінансування спорту в країні. Держава, використовуючи податкові пільги, пряме або непряме фінансування, дотації під конкретні програми віддає частину бюджетних коштів на підтримку та розвиток Олімпійського руху з регіональних та місцевих бюджетів.

На підготовку і участь збірних команд України в Олімпійських іграх кошти виділяються з держбюджету. Авансування здійснюється через Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Грошову допомогу спортсменам і тренерам надає і Національний олімпійський комітет України.

У 2005 р. в Україні була розроблена та прийнята загальнодержавна цільова соціальна «Програма розвитку національного олімпійського руху на 2005 – 2010 роки», яка об'єднала всіх суб'єктів Олімпійського руху навколо однієї мети – процвітання вітчизняного Олімпізму. Одним із розділів цієї програми було визначено вирішення проблеми фінансування Олімпійського руху в державі. Основне навантаження на виконання Програми покладалось на Національний олімпійський комітет України, який згідно зі ст. 35 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» координує Олімпійський рух в Україні і має виключне право представляти Україну на Олімпійських іграх, в Міжнародному олімпійському комітеті, міжнародних олімпійських організаціях. У програмі передбачалось фінансування Олімпійського руху за рахунок коштів державних та місцевих бюджетів, залучених коштів НОК України та його місцевих осередків й інших джерел.

Починаючи з 2007 р., державне фінансування спорту в Україні стало стабільним і НОК вперше отримав державне фінансування, яке щороку дозволяло реалізовувати велику кількість програм. За чотири останніх роки воно склало понад 82 млн грн.

Ці кошти вивели Олімпійський рух на новий значно вищий рівень розвитку. До того ж НОК нарощував темпи та збільшував суму цієї допомоги. І якщо у 2007 р. бюджет підтримки федерацій склав понад 3 млн грн, то 2008 р. він нараховував вже 4 млн, у 2009 р. – понад 4,5 млн, а у 2010 р. ця сума

підтримки збільшилась на 6 мільйонів гривень. За цю програму Національним олімпійським комітетом виділено понад 18,5 млн грн.

Протягом цього періоду НОК підтримував роботу федерацій з підвищення кваліфікації фахівців шляхом їхньої участі в міжнародних форумах та різноманітних семінарах і тренінгах на території України та за кордоном з підготовки до Олімпійських ігор на суму близько 3 млн грн. За це чотириріччя було виплачено понад 4,5 млн грн на стипендії Національного олімпійського комітету. Загалом, незважаючи на економічну кризу та її непрості наслідки, на підготовку спортсменів збірних команд до Олімпійських ігор та матеріально-технічне обладнання НОК було виділено понад 51 млн грн, а на підтримку Олімпійського руху в регіональних відділеннях НОК – близько 6 млн грн.

Позабюджетні джерела. На етапі підготовки для участі в міжнародних змаганнях певні кошти можуть надаватися і спонсорами. Залучення додаткових фінансових ресурсів різних фірм, компаній як спонсорів є необхідною умовою успішного функціонування Олімпійського руху в країні.

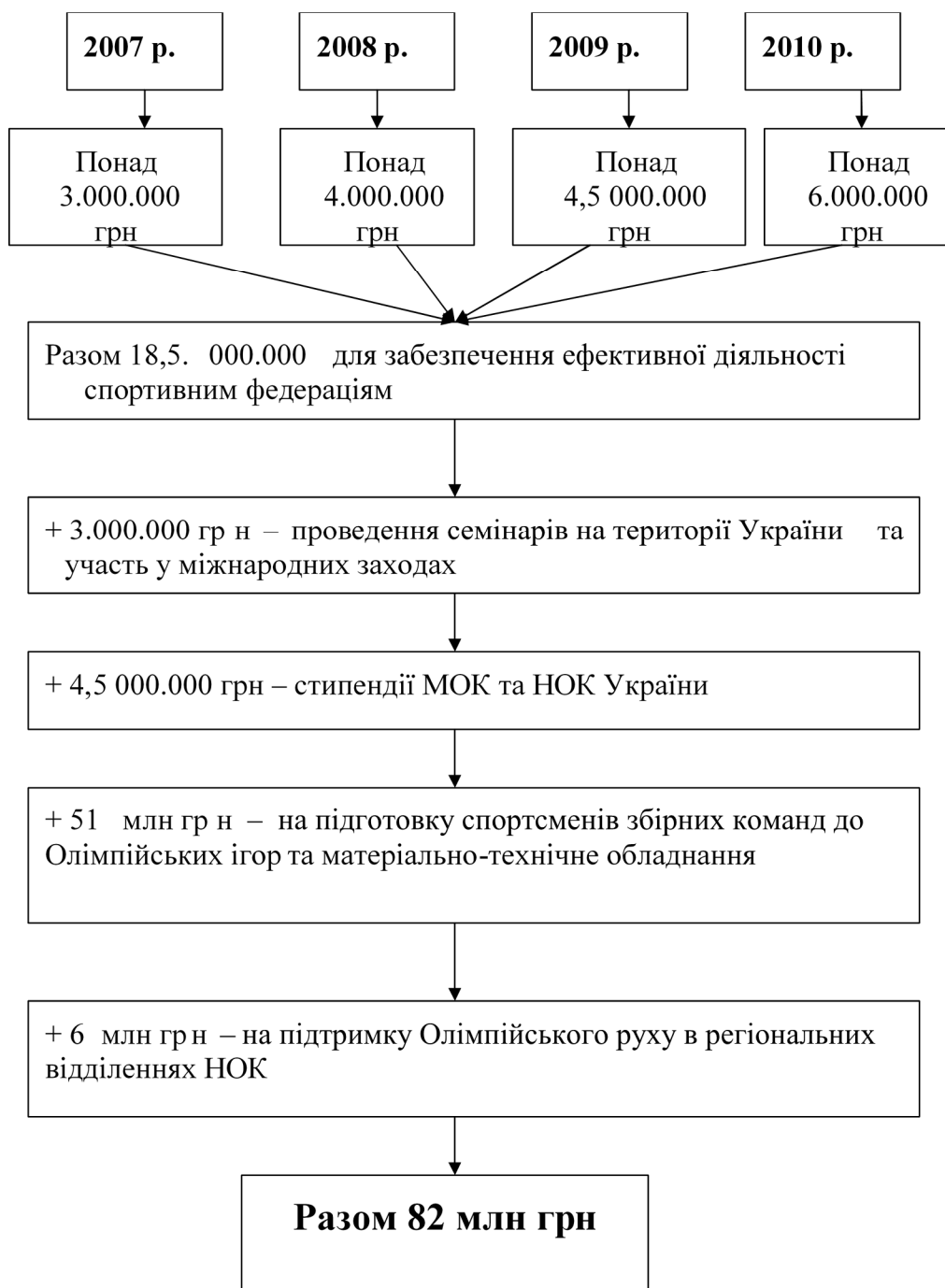

Рисунок. Матеріальна та фінансова допомога федераціям України з Олімпійських видів спорту, надана НОК України у 2007 – 2010 рр.

Згідно із Законом України «Про Фізичну культуру і спорт» (ч. 3 ст. 28 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 18.06.1999 р.), позабюджетні джерела фінансування Олімпійського руху в державі включають у себе: дохід від продажу квитків на проведені змагання; продаж прав на теле-радіотрансляцію змагань; рекламно-спонсорську діяльність; ліцензійну діяльність, тобто продаж товарів з емблемою або символікою спорткомітету: видавничу діяльність (випуск власних журналів, газет, бюлетенів, прес-релізів та їх продаж); здачу в оренду спортивних споруд, що знаходяться на балансі

спорткомітетів; відрахування доходів від проведених лотерей; іншу комерційну діяльність, яка не суперечить законодавству.

Крім того, рекламна діяльність спортивних організацій стимулює приплив додаткових фінансових коштів до їх бюджету.

Використання такого виду фінансування як спонсорство, що базується на ринкових принципах еквівалентності, закони попиту і пропозиції та являє собою, по суті, взаємовигідне співробітництво між спонсором і спонсорованим для досягнення певної мети доцільно в сучасних умовах для розширення фінансових ресурсів сфери Олімпійського руху.

У спорті спонсорство розглядається як комплексний інструмент діяльності в ринкових умовах: вид підтримки різних сфер суспільного життя; вид матеріальної підтримки Олімпійського руху, який передбачає зустрічну послугу, що відрізняє спонсорство від інших видів підтримки; складова маркетингової комунікації; вид інноваційної діяльності, що супроводжується суттєвими економічними преференціями з боку держави; інструмент реалізації філософії бізнесу.

НОК України дуже активно розвиває маркетингову політику, залучаючи надійних спонсорів. Спорт у країні завжди приваблював і буде привертати увагу бізнесу та встановлювати ділові контакти з представниками олімпійського руху. З цього боку учасники Олімпійського руху прагнуть отримати вигоду від співпраці із спонсорськими компаніями. Завдяки спонсорській підтримці в Україні таких великих спонсорських компаній, як «МТС», «Кока-кола», «Самсунг Електронікс», «Боско спорт», «Укрексімбанк», «Оріфлейм», збільшуються фінансові ресурси учасників Олімпійського руху в країні, спонсори надають для участі в Олімпійських іграх необхідну продукцію, послуги, технології, спонсорські команди підтримують спортсменів у підготовки та участі на головних стартах країни

Тільки у 2007 – 2010 рр. завдяки успішній реалізації маркетингової програми, яку розробив НОК України, на розвиток Олімпійського руху в країні було залучено від спонсорів та партнерів понад 90 млн грн.

Одним із вагомих та безперечних досягнень за останні чотири роки можна вважати участь НОК у маркетингових програмах Міжнародного олімпійського комітету. Якщо до 2006 р. НОК України отримував за програмою ТОП-спонсорів МОК фінансову допомогу на чотири роки розміром у 20 тис. дол., то на 2010 р. ця сума становила 800 тис. дол. на той же період, що в 40 разів більше.

Перед країною стоять нові фінансові завдання. Не за горами літні Олімпійські ігри в Лондоні, де наші спортсмени повинні показати найкращі результати і ще раз довести, що Україна була і буде розвиненою спортивною країною з міцною інфраструктурою. Треба намітити основні шляхи становлення системи підготовки спортсменів до головних стартів чотириріччя.

Отже, в останні роки фінансуванні Олімпійського руху в цілому збільшилось, але воно не забезпечує достатньою мірою потреби спорту вищих досягнень і не вирішує тих проблем, які існують сьогодні в країні. Дитячо-юнацькі спортивні школи як закривались, так і закриваються, не вистачає необхідного інвентарю для спортивних тренувань, продовжується відтік спортсменів за кордон. Відкриваються спортивні центри, будуються нові басейни, але їх відвідування стало недоступним для великої кількості людей у силу високої вартості послуг. Держава в цій сфері практично втратила свою організуючу роль, оскільки не здійснює фінансування роботи спортивних секцій і проведення фізкультурно-спортивних заходів у цілому по Україні.

Подальший розвиток Олімпійського руху в країні в сучасних умовах неможливий без удосконалення формування та використання фінансових ресурсів цієї сфери, що включає розробку і реалізацію програми розвитку багатоканальної системи фінансування галузі, різноманітність і альтернативність джерел утворення фінансових ресурсів фізкультурно-спортивних організацій, що розширює можливість залучення додаткових грошових коштів.

На період 2011 – 2014 рр. з метою розвитку, зміцнення та захисту Олімпійського руху в країні розроблено та прийнято «Програму розвитку Олімпійського руху в Україні на період 2011 – 2014 років», в якій одним із перших завдань є фінансування Олімпійського руху. На цей період за рахунок державного бюджету передбачається до 20 млн грн щороку на пропаганду Олімпійського руху через засоби масової інформації, впровадження олімпійської освіти, планується створення нових центрів спортивної підготовки та їх фінансове, матеріально-технічне й організаційне забезпечення. При цьому на реалізацію Програми також передбачається фінансування за рахунок коштів місцевих бюджетів, залучених коштів Національного комітету України та його місцевих осередків і спонсорів.

Аналіз сучасного стану фінансування Олімпійського руху засвідчує, що в Україні відбулися серйозні зміни в цій сфері. Державне фінансування спорту стало стабільним. Виділяються кошти на підвищення кваліфікації фахівців, спортсмени стали отримувати стипендії. Змінився рівень підготовки збірних команд на Олімпійські ігри та вдосконалюється матеріально-технічна база, що позначилося і на спортивних результатах. Україна на сьогоднішній день займає шосту сходинку серед найсильніших команд у світі за час проведення Олімпійських ігор сучасності. Залучаються додаткові фінансові ресурси від різних фірм, компаній, що виступають спонсорами. Отримала розвиток нова комерційна система спонсорської підтримки.

В останні роки фінансування Олімпійського руху загалом збільшилось, але воно не забезпечує достатньою мірою потреби спорту вищих досягнень та не вирішує тих проблем, які з'явилися сьогодні в країні: недосконала

нормативно-правова база для розвитку професійного спорту; недостатній розвиток інфраструктури (спортивні споруди та тренувальні бази) для професійного, дитячого та оздоровчого спорту; низький купівельний попит індивідуальних споживачів індустрії спорту (глядачів і вболівальників) на спортивні продукти, що призводить до переливу капіталів в інші, більш привабливі галузі економіки і багато ін. Тільки системно вирішивши ці проблеми, можна буде говорити про те, що в Україні дійсно створено всі необхідні умови для ефективного партнерської взаємодії держави і підприємницьких структур в індустрії спорту.

Для вирішення всіх проблем в країні розробляються програми, в яких планується комплекс заходів з розвитку багатоканальної системи фінансування Олімпійського руху на Україну, які включати в себе: розробку заходів з фінансової підтримки спорту на основі диференційованого підходу спорту; максимальне використання державної підтримки приватних вкладень у спорт, включаючи спонсорство; матеріальне стимулювання спортсменів на різних змаганнях та ін.

З метою забезпечення цих заходів органам державної влади, НОК України необхідно домагатися випереджальних темпів фінансування Олімпійського руху з бюджетних і позабюджетних джерел, а також суттєвої активізації спортивної фінансової політики на всіх рівнях управління.

4. Центри олімпійської підготовки в Україні

Перелік закладів фізичної культури і спорту, яким надається статус бази олімпійської, паролімпійської та дефлімпійської підготовки

Найменування закладу	Організація, у підпорядкуванні якої перебуває заклад	Види спорту
Автономна Республіка Крим		
Олімпійський учбово-спортивний центр “Спартак”, м. Алушта	Федерація профспілок України	боротьба греко-римська, боротьба вільна, бокс, бадмінтон, волейбол, футбол, хокей на траві, фехтування, плавання, гімнастика художня, гандбол, біатлон, лижні гонки, сучасне п’ятиборство волейбол сидячи, дзюдо, голбол, пауерліфтинг, стрільба з лука, теніс настільний - спорт інвалідів
Підприємство “Національний центр паролімпійської і дефлімпійської підготовки та реабілітації інвалідів”, м. Євпаторія	Національний комітет спорту інвалідів	баскетбол, боротьба вільна, боротьба греко-римська, волейбол, волейбол сидячи, голбол, дзюдо, легка атлетика, теніс настільний, пауерліфтинг, плавання, футбол, вітрильний спорт, теніс,

		фехтування на візках, стрільба з лука, пляжний волейбол, пляжний футбол, танці на візках, сучасне п'ятиборство
Навчально-спортивна база "Динамо", м. Феодосія	Фізкультурно-спортивне товариство "Динамо"	важка атлетика, дзюдо, гімнастика художня
Олімпійська учбово-спортивна база "Авангард", м. Ялта	Федерація профспілок України	легка атлетика, триатлон легка атлетика, футбол - спорт інвалідів
м. Київ		
Державне підприємство "Національний спортивний комплекс "Олімпійський"	Мінмолодьспорт	легка атлетика, футбол
Національний університет фізичного виховання і спорту	МОН	бокс, боротьба, баскетбол, гімнастика спортивна, веслування, сучасне п'ятиборство, лижні гонки, волейбол, гандбол, фехтування
Дитячо-юнацька спортивна школа з академічного веслування "Буревісник"	Київська міська рада фізкультурно-спортивного товариства профспілок "Україна"	веслування академічне, веслування на байдарках і каное
Державне підприємство "Палац спорту"	Мінмолодьспорт	баскетбол, гандбол, фігурне катання на ковзанах, хокей з шайбою, шорт-трек, боротьба вільна, боротьба греко-римська, дзюдо, гімнастика спортивна і художня
Державне підприємство "Центральна учбово-тренувальна база по ковзанярському спорту "Льодовий стадіон"	Мінмолодьспорт	ковзанярський спорт, теніс, легка атлетика
Державне підприємство "Спортивний комплекс "Авангард"	Мінмолодьспорт	хокей з шайбою, фігурне катання на ковзанах, шорт-трек
Учбово-спортивна база олімпійської підготовки "Святошин"	Федерація профспілок України	легка атлетика, баскетбол, волейбол, гандбол, стрільба з лука, фехтування, бадмінтон, тхеквондо(ВТФ)
Гірськолижний спортивний комплекс "Протасів Яр"	ЗАТ "Гірськолижний спортивний комплекс"	гірськолижний спорт, сноубординг

	“Протасів Яр”	
Дитячо-юнацька спортивна школа з академічного веслування “Славутич”	Київська міська рада профспілок	веслування академічне, веслування на байдарках і каное
Школа плавання і здоров’я	ТОВ “Школа плавання і здоров’я” ЛТД	плавання, плавання синхронне, триатлон
Центральний спортивний клуб Збройних Сил України	Міноборони	плавання, стрибки у воду, фехтування, легка атлетика, сучасне п’ятиборство, боротьба вільна, боротьба греко-римська, гімнастика спортивна, веслування академічне, веслування на байдарках і каное
Державне підприємство “Об’єднання спортивно-господарських споруд”	Мінмолодьспорт	легка атлетика, веслування академічне, веслування на байдарках і каное
Республіканське вище училище фізичної культури	МОН	бокс, боротьба вільна, велоспорт, гімнастика спортивна, гімнастика художня, дзюдо, легка атлетика, фехтування, футбол, теніс, регбі
Державне підприємство “Спортивний комплекс “Атлет”	Мінмолодьспорт	легка атлетика, художня гімнастика
Державне підприємство “Олімпійський навчально-спортивний центр “Конча-Заспа”	Мінмолодьспорт	бокс, боротьба вільна, боротьба греко-римська, дзюдо, тхеквондо(ВТФ), гімнастика спортивна, важка атлетика, сучасне п’ятиборство, фехтування, легка атлетика, стрільба кульова, стрільба з лука, гандбол боротьба вільна, боротьба греко-римська, дзюдо, пауерліфтинг, легка атлетика, футбол - спорт інвалідів
Дніпропетровська область		
Комунальне підприємство “Водно-спортивний комбінат”, м. Дніпропетровськ	Дніпропетровська міськрада	веслування академічне, веслування на байдарках і каное
Комплекс спортивних споруд “Метеор” державного підприємства “Виробниче об’єднання “Південний машинобудівний завод імені	ДКА	плавання, бадмінтон, легка атлетика, фігурне катання на ковзанах, хокей з шайбою, стрільба кульова, баскетбол, тхеквондо(ВТФ)

О.М. Макарова”, м. Дніпропетровськ		плавання - спорт інвалідів
Комунальний заклад “Дніпропетровська обласна школа вищої спортивної майстерності”, м. Дніпропетровськ	Дніпропетровська облрада	веслування академічне, веслування на байдарках і каное
Донецька область		
Комунальне підприємство “Регіональний спортивний комплекс “Олімпійський”, м. Донецьк	Донецька облрада	легка атлетика, футбол
Спортивний комплекс “Олімпійський”, м. Курахове Мар’їнського району	ТОВ “Соціс”	плавання, синхронне плавання, триатлон
Спортивний комплекс Донецького вищого училища олімпійського резерву імені С. Бубки, м. Донецьк	Донецька облдержадміністрація	бокс, важка атлетика, ігрові види спорту, гімнастика спортивна, легка атлетика
Комплекс спортивних споруд Донецької обласної організації фізкультурно-спортивного товариства “Динамо”, м. Донецьк	Донецька обласна організація фізкультурно-спортивного товариства “Динамо”	плавання, гімнастика спортивна, легка атлетика, стрільба кульова
Комунальний заклад спортивно-оздоровчого профілю “Стадіон “Металург” Артемівської міської ради”, м. Артемівськ	Артемівська міськрада	легка атлетика
Комунальна установа “Легкоатлетичний манеж “Донецьк”, м. Донецьк	Донецька міськрада	легка атлетика легка атлетика - спорт інвалідів
Комунальний заклад “Дитячо-юнацька спортивна школа”, м. Торез	Торезька міськрада	легка атлетика - спорт інвалідів
Тенісний центр підприємства з іноземними інвестиціями в формі товариства з обмеженою відповідальністю “Вікторія”, м. Донецьк	підприємство з іноземними інвестиціями в формі товариства з обмеженою відповідальністю “Вікторія”	теніс

Житомирська область		
Підприємство фізкультурно-оздоровчий комплекс "Динамо", створене на базі власності Житомирської обласної організації фізкультурно-спортивного товариства "Динамо", м. Житомир	Фізкультурно-спортивне товариство "Динамо"	триатлон, дзюдо
Закарпатська область		
Гірськолижний спортивно-оздоровчий комплекс "Красія", смт Великий Березний	ТОВ "Вішка"	гірськолижний спорт, сноубординг, фристайл
Спортивний комплекс "Юність", м. Ужгород	Закарпатське обласне відділення Комітету з фізичного виховання та спорту МОН	гандбол, теніс, волейбол, баскетбол
Запорізька область		
Спортивний комплекс ВАТ "Мотор-Січ", м. Запоріжжя	ВАТ "Мотор-Січ"	стрибки у воду, плавання плавання, гандбол - спорт інвалідів (жінки)
Комплекс спортивних споруд Запорізької обласної організації фізкультурно-спортивного товариства "Динамо", м. Запоріжжя	Фізкультурно-спортивне товариство "Динамо"	боротьба греко-римська, легка атлетика, дзюдо
Учбово-спортивна база "Спартак", м. Запоріжжя	Запорізька обласна організація фізкультурно-спортивного товариства "Спартак"	важка атлетика, легка атлетика
Івано-Франківська область		
Державне підприємство "Ворохтянська високогірська навчально-спортивна база "Заросляк", смт Ворохта	Мінмолодьспорт	лижні гонки, гірськолижний спорт, фристайл, боротьба вільна, боротьба греко-римська, бокс, дзюдо, важка атлетика, веслування академічне, веслування на байдарках і каное, легка атлетика, сучасне п'ятиборство лижні гонки - спорт інвалідів
Майновий комплекс	рада профспілок Івано-	стрибки на лижах з трампліна,

Ворохтянської навчально-спортивної бази “Авангард” ради профспілок Івано-Франківської області	Франківської області	лижне двоборство
Навчально-спортивна база “Черемош”, смт Верховина	Івано-Франківське обласне відділення Національного олімпійського комітету	стрибки на лижах з трампліна, лижне двоборство
Київська область		
Спортивно-стрілецький комплекс “Сапсан”, м. Бровари	спільне підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю “Сапсан - спорт”	стрільба стендова
Фізкультурно-оздоровчий заклад “Плавальний басейн “Купава”, м. Бровари	Броварська міськрада	плавання, плавання синхронне, водне поло, триатлон плавання - спорт інвалідів
Київська обласна школа вищої спортивної майстерності № 2, м. Бровари	Київська облдержадміністрація	легка атлетика легка атлетика - спорт інвалідів
Кіровоградська область		
Стадіон “Зірка”, м. Кіровоград	ТОВ “Футбольний клуб “Зірка”	легка атлетика, футбол
Луганська область		
Обласний центр олімпійської підготовки спортсменів “Олімп-спорт”, м. Луганськ	Луганська облдержадміністрація	плавання, сучасне п’ятиборство, фехтування, теніс настільний, легка атлетика теніс настільний - спорт інвалідів
Комунальна установа “Луганський обласний фізкультурний центр “Олімп”, м. Кремінна	Луганська облрада	велосипедний спорт, легка атлетика легка атлетика - спорт інвалідів
Комплекс спортивних споруд Луганської обласної організації фізкультурно-спортивного товариства “Динамо”, м. Луганськ	Фізкультурно-спортивне товариство “Динамо”	дзюдо, боротьба вільна, фехтування, легка атлетика, сучасне п’ятиборство, стрільба кульова
Львівська область		
Львівський державний університет фізичної культури	МОН	баскетбол, волейбол, гандбол, футбол, легка атлетика

Навчально-спортивна база літніх видів спорту Міністерства оборони, м. Львів	Міноборони	велосипедний спорт, стрільба з лука, легка атлетика, стрільба кульова, стрільба стендова, сучасне п'ятиборство, футбол, стрільба з лука, плавання
Навчально-спортивна база зимових видів спорту "Тисовець", м. Сколе	Міноборони	біатлон, гірськолижний спорт, лижні гонки, лижне двоборство, стрибки на лижах з трампліна, фрістайл
Навчально-спортивна база олімпійської підготовки "Динамо", смт Славське Сколівського району	Львівська обласна організація фізкультурно-спортивного товариства "Динамо"	гірськолижний спорт, сноубординг
Підприємство "Західний реабілітаційно-спортивний центр", с. Яворів Турківського району	Національний комітет спорту інвалідів	лижні гонки, біатлон, гірськолижний спорт, сноубординг - спорт інвалідів
Комплекс спортивних споруд Львівської обласної організації фізкультурно-спортивного товариства "Динамо", м. Львів	Львівська обласна організація фізкультурно-спортивного товариства "Динамо"	стрільба з лука, теніс, дзюдо, боротьба вільна, стрільба кульова, водне поло, бокс, гімнастика, фехтування
Державне підприємство "Арена Львів", м. Львів	Мінмолодьспорт	футбол, регбі, стрільба з лука, важка атлетика
Миколаївська область		
Спортивний комплекс плавальних басейнів "Водолій", м. Миколаїв	ТОВ "Металург Півдня"	плавання, стрибки у воду
Комплекс спортивних споруд Миколаївської обласної організації фізкультурно-спортивного товариства "Динамо", м. Миколаїв	Фізкультурно-спортивне товариство "Динамо"	стрільба кульова, боротьба вільна, боротьба греко-римська, дзюдо, веслування на байдарках і каное, веслування академічне, фехтування
Одеська область		
Спортивно-мисливське приватне підприємство "Олімп", м. Одеса	спортивно-мисливське приватне підприємство "Олімп"	стрільба стендова
Сумська область		
Лижна база, с. Токарі Сумського району	Фізкультурно-спортивне товариство "Динамо"	біатлон, лижні гонки біатлон, лижні

		гонки - спорт інвалідів
Універсальний легкоатлетичний манеж Української академії банківської справи, м. Суми	Національний банк	легка атлетика, баскетбол, волейбол
Тернопільська область		
Кременецька спеціалізована спортивна дитячо-юнацька школа олімпійського резерву із стрибків на лижах з трампліна та лижного двоборства, м. Кременець	Тернопільська обласна рада фізкультурно-спортивного товариства "Україна"	лижне двоборство, стрибки на лижах з трампліна
Навчально-спортивна база "Колос", с. Підгородне Тернопільського району	Тернопільська обласна рада фізкультурно-спортивного товариства "Колос"	біатлон, лижні гонки
Харківська область		
Колективне підприємство "Олімпійський учбово-спортивний центр "Акварена", м. Харків	колективне підприємство "Олімпійський учбово-спортивний центр "Акварена"	плавання, плавання синхронне плавання - спорт інвалідів
Відокремлений підрозділ "Дорожній фізкультурно-спортивний клуб "Локомотив" ім. героя України Г. Кірпи" державного підприємства "Південна залізниця", м. Харків	державне підприємство "Південна залізниця"	плавання, плавання синхронне, важка атлетика, волейбол, гандбол, тхеквондо (ВТФ), бадмінтон плавання - спорт інвалідів
Комунальний заклад "Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа "ХТЗ", м. Харків	Харківська облрада	легка атлетика, сучасне п'ятиборство
Комунальний заклад "Міська спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву", м. Харків	Харківська міськрада	фігурне катання на ковзанах, хокей з шайбою, шорт-трек
Комунальне підприємство "Харківський палац спорту", м. Харків	Харківська міськрада	волейбол, гандбол, баскетбол, гімнастика художня, бокс, дзюдо, тхеквондо (ВТФ)

Спортивний комплекс Харківської обласної організації фізкультурно-спортивного товариства “Динамо”, м. Харків	Фізкультурно-спортивне товариство “Динамо”	легка атлетика, велосипедний спорт, гімнастика спортивна, бокс, боротьба вільна, тхеквондо, стрільба з лука, дзюдо
Херсонська область		
Комунальний заклад “Херсонська школа вищої спортивної майстерності”, м. Херсон	Херсонська облрада	веслування академічне, веслування на байдарках і каное
Новокаховська учбово-спортивна база “Динамо” із стрільби з лука, м. Нова Каховка	Херсонська обласна організація фізкультурно-спортивного товариства “Динамо”	стрільба з лука, стрільба кульова, веслування академічне стрільба з лука - спорт інвалідів
Навчально-спортивна база “Скадовськ”, м. Скадовськ	Всеукраїнське фізкультурно-спортивне товариство “Колос” агропромислового комплексу України	важка атлетика, легка атлетика, гандбол
Черкаська область		
Комунальне підприємство “Спортивний комплекс “Будівельник”, м. Черкаси	Черкаська міськрада	боротьба греко-римська, волейбол, баскетбол
Кінно-спортивна школа, м. Жашків	ТОВ “Жашківська кінно-спортивна школа”	кінний спорт
Чернігівська область		
Позашкільний навчальний заклад, м. Чернігів	Чернігівська обласна рада фізкультурно-спортивного товариства профспілок “Україна”	біатлон, лижні гонки біатлон, лижні гонки - спорт інвалідів
Державне підприємство “Олімпійський навчально-спортивний центр “Чернігів”, м. Чернігів	Мінмолодьспорт	важка атлетика, футбол, легка атлетика, бокс

5. Науково-методичне забезпечення олімпійської підготовки в Україні

Державний науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту засновано в 1993 р. на базі проблемної науково-дослідної лабораторії високих тренувальних і змагальних навантажень Українського державного університету

фізичного виховання і спорту. Інститут створено для вирішення науково-методичних та науково-практичних проблем у галузі фізичної культури і спорту в Україні.

Головними завданнями інституту є:

- аналіз сучасних тенденцій розвитку фізичної культури і спорту у світі, узагальнення наукових розробок, в знайдених Україні і за кордоном;
- виконання найбільш актуальних фундаментальних та прикладних досліджень у спорті вищих досягнень, щодо фізичного виховання різних вікових і соціальних груп населення;
- координація науково-дослідних робіт із фізичної культури і спорту, які виконуються установами, організаціями та закладами, підпорядкованими Міністерство України у справах сім'ї молоді та спорту;
- впровадження результатів досліджень у практику підготовки спортсменів вищої кваліфікації та фізкультурно-оздоровчу роботу з населенням;
- організація та координація роботи з науково-методичного забезпечення підготовки спортсменів збірних команд;
- підготовка та видання наукової, навчально-методичної та науково-популярної літератури;
- розвиток перспективних напрямів наукового міжнародного співробітництва та співробітництва з іншими галузями;
- здійснення науково-консультативної діяльності та надання послуг зацікавленим організаціям на договірній основі.

На сьогоднішній день, у ДНДІФКС створено вісім наукових лабораторій:

- діагностики функціонального стану спортсменів;
- психофізіологічної діагностики;
- ергогенних чинників у спорті;
- спортивної травматології;
- удосконалення фізичної підготовленості та технічної майстерності спортсменів;
- поточного та оперативного контролю підготовленості спортсменів збірних команд України;
- програмування та впровадження результатів наукових досліджень в практику підготовки збірних команд України;
- нормативно-правового забезпечення розвитку фізичної культури і спорту.

На базі існуючих у НУФКСУ (Національному університеті фізичного виховання і спорту України) наукових шкіл й сталих традицій проведення високоефективних досліджень у жовтні 2004 р. утворено Науково-дослідний інститут Національного університету фізичного виховання і спорту України,

який є головною науково-дослідною галузевою установою держави, що здійснює науково-дослідну роботу у сфері фізичної культури і спорту.

Науково-дослідний інститут співпрацює та проводить спільні наукові дослідження з провідними науковими установами та громадськими фізкультурно-спортивними організаціями України: Національним олімпійським комітетом України, федераціями з видів спорту, Інститутом експериментальної патології, онкології і радіобіології НАН України, Інститутом фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України, Інститутом біоорганічної хімії і нафтохімії НАН України, Київським національним університетом ім. Т. Г. Шевченка, Національним медичним університетом ім. О. О. Богомольця, Науковим Центром радіаційної медицини АМН України, Інститутом фармакології і токсикології АМН України, Національним університетом харчових технологій, Українським науково-дослідним Інститутом харчування тощо. Результатом спільних зусиль стала можливість проведення експериментальних досліджень на спільній базі, а також публікацій у провідних журналах України та за кордоном.

Рекомендована література

Основна:

1. Бріскін Ю. Удосконалення структури та змісту навчальної дисципліни „Професійна майстерність тренера” / Юрій Бріскін, Аліна Передерій, Мар’ян Пітин, Євген Приступа // Фізична активність, здоров’я і спорт. – 2010. – № 1. – С. 74–80.
2. Briskin Y. Indicators of special training of highly skilled archers in pre mesocycle / Yuriy Briskin, Maryan Pityn, Sergey Antonov // Journal of Physical Education and Sport (JPES). – 2011 – Vol. 11, art 51. – P. 336–341.
3. Дрюков В. О. Науково-методичне та медичне забезпечення спортсменів у спорті найвищих досягнень / В. О. Дрюков, Т. Є. Містулова. – Київ : Наукова думка, 2004. – 277 с.
4. Дрюков В.О. Організація та напрями педагогічного супроводу підготовки збірних команд України до Ігор XXIX Олімпіади в Пекіні (на матеріалі фехтування) // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2008. – № 14. – С. 31–37.
5. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
6. Игры XXIX Олимпиады и направления совершенствования олимпийской подготовки спортсменов Украины // В. Н. Платонов, Ю. А. Павленко, О. А. Шинкарук [и др.] // Наука в олимпийском спорте. – 2009. – С. 24–26.
7. Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения : [учеб. для студ. высш. учеб. завед. физ. воспитания и спорта] / В. Н. Платонов. – Киев : Олимпийская литература, 2004. – 808 с. – ISBN 966-7133-64-8.

8. Платонов В. Н. Спорт высших достижений и подготовка национальных команд к Олимпийским играм / В. Н. Платонов. – Москва : Советский спорт, 2010. – 310 с.

9. Платонов В. Олимпийская подготовка национальной команды США: победы, поражения, проблемы [Электронный ресурс] / В. Платонов, С. Масри // Наука в олимпийском спорте. – 2004. – № 2. – С. 30–35.

10. Положення про центр олімпійської підготовки (від 7 вересня 2011 р. N 948) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/948-2011-%D0%BF>

11. Шинкарук О. А. Отбор спортсменов и ориентация их подготовки в процессе многолетнего совершенствования (на материале олимпийских видов спорта) / О. А. Шинкарук. – Киев : Олимп. л-ра, 2011. – 360 с.

12. Шинкарук О. Особливості олімпійської підготовки спортсменів у зарубіжних країнах / О. Шинкарук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2012. – № 1(17). – С. 126–130.

13. Шкретій Ю. М. Організаційне і програмно-нормативне забезпечення олімпійської підготовки [Електронний ресурс] / Ю. М. Шкретій // Спортивна наука України. – 2006. – № 1(2). – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/SNU/2006-1/06sjmtot.pdf>.

14. Pityn M. Features of theoretical training in combative sports / Pityn Maryan, Briskin Yuriy, Zadorozhna Olha // Journal of Physical Education and Sport. – 2013. – Vol. 13(2), art 32. – P. 195–198.

Допоміжна:

1. Брискин Ю. А. Структура и содержание теоретической подготовки фехтовальщиков / Брискин Ю. А., Питын М. П., Задорожная О. Р. // Физическое воспитание студентов. – 2013. – № 4. – С. 10–14.

2. Бріскін Ю. Освіченість фехтувальників з теорії обраного виду спорту та олімпізму на різних етапах багаторічної підготовки / Бріскін Юрій, Пітин Мар'ян, Задорожна Ольга // Теорія та методика фізичного виховання. – 2012. – № 5. – С. 3–7.

3. Bergsgard N. A. Sport Policy: a comparative analysis of stability and change / N. A. Bergsgard, B. Houlihan, P. Mangset, S. I. Nodland, H. Rommetvedt. – Elsevier, 2007. – 285 p.

4. Houlihan B. Comparative Elite Sport Development: systems, structures and public policy / eds. by B. Houlihan, M. Green. – Oxford, 2008. – 320 p.

5. Бурк В. Спорт в Китае: история развития и современное состояние / В. Бурк // Наука в олимпийском спорте. – 2014. – № 1. – С. 54–59.

6. Вацеба О. Організаційні та програмно-нормативні засади підготовки до реалізації стратегічного національного проекту "ОЛІМПІЙСЬКА НАДІЯ – 2022" / Оксана Вацеба // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Вінницьк. держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2014

7. Ву Хау Система научного и медицинского обеспечения спортсменов олимпийской команды Китая [Электронный ресурс] / Ву Хау //

Наука в олімпійському спорті. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/NOS/2009_2/NvOS_2_2009_arts_pdf/Art_3.pdf

8. Задорожна О. Значущість компонентів теоретичної підготовки фехтувальників на різних етапах багаторічного удосконалення / Ольга Задорожна, Мар'ян Пітин // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2012. – №. 1. – С. 212–215.

9. Задорожна О. Результативність провідних спортсменок України у командних змаганнях із фехтування на шпагах (на прикладі сезону 2014–2015 рр.) / Задорожна О. Р., Семеряк З. С., Гошко А. Є. // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2017. – № 2(83). – С. 40–44.

10. Задорожна О. Порівняльний аналіз результативності шпажисток збірної команди України в особистих та командних змаганнях / Задорожна О. Р., Семеряк З. С., Свистіль Ю. В. // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. Вінницьк. держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2017. – Вип. 3(22), т. 2. – С. 289–294.

11. Задорожна О. Результативність спортсменок збірної команди Естонії у командних змаганнях із фехтування на шпагах (на прикладі сезону 2016-2017 рр.) / Задорожна О., Гошко А., Палатний А. // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : Зб. наук. пр. Вінницьк. держ. пед. ун-ту імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2018. – Вип. 5(24), т. 2. – С. 210–216.

12. Клешнев В. В. Модели научно-методического обеспечения подготовки элитных спортсменов [Электронный ресурс] / В. В. Клешнев // Основные функции спорта в современном обществе. – 2007. – 9 с. – Режим доступа: www.biorow.com/ru_papers_files/2007%20sport%20sci%20models.pdf.

13. Козлова Н. А. Развитие основ централизованной подготовки спортсменов в олимпийском спорте / Козлова Н. А. // Физическое воспитание студентов. – 2012. – № 1. – С. 47–49.

14. Пітин М. Засоби теоретичної підготовки у системі багаторічного удосконалення спортсменів / М. Пітин, О. Задорожна // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту та здоров'я людини / за ред. Євгена Приступи. – Львів, 2013. – Вип. 1. – С. 169–173.

15. Павленко Ю. Організація та середовище системи науково-методичного забезпечення олімпійської підготовки / Павленко Ю. // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2011. – № 4(6). – С. 34–39.

16. Рубин В.С. Олимпийские и годовые циклы тренировки / В. С. Рубин. – Москва : Советский спорт, 2004.

17. Сітнікова Н. С. Сучасний стан фінансування Олімпійського руху в Україні [Електронний ресурс] / Н. С. Сітнікова // Державне будівництво. – 2011. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2011_1_44

18. Стратегія формування сучасної системи олімпійської підготовки на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 червня 2009 р. N 592-р. Пункт 2 із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ N 760 ([760-2013-п](#)) від 17.10.2013 р.

19. Тренажерні засоби в удосконаленні підготовленості спортсменів у фехтуванні / Бріскін Ю. А., Пітин М. П., Семеряк З. С., Задорожна О. Р., Смирновський С. Б. // Вісник Чернігів. держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка.

Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2014. – Вип. 118, т. 2. – С. 30–34.

Інформаційні ресурси інтернет:

- Мультимедійне забезпечення лекцій, демонстрація відеороликів з Ігор Олімпіад та Зимових Олімпійських ігор.
- НОК України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.noc-ukr.org/>
- Міжнародний Олімпійський комітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.olympic.org/>
- Олімпійська арена [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.olimparena.org/>
- Освітній портал „Веспо” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vespo.com.ua